

דף מח.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן שצג סעיף ג

ג. ד. הכניסן ברשות ובעל החצר הניח בעל הפירות לשמור ואכלתן בהמתו של בעה"ב והוזקה באכילתן בעל הפירות חייב^ל שכיון שראה הבהמה אוכלת דברים המזיקים לה היה לו למונעה שהרי בעל החצר אינו שם.

ג. ה. מעשה באשה אחת^מ שנכנסה בבית שכנתה ללוש ולאפות והניחה ונתעלמו ממנה כדי שלא יביטו בה^ז בעת הלישה והאפיה, ובא עז של בעה"ב ואכל העיסה ומת וחייבה חכמים בדמי העז.

עין משפט ג.

ח"מ סימן שצג סעיף ג

ג. ג. קילקל השור את החצר כגון שחפר בה בורות בעל השור חייב בנזקי החצר^ס, ובעל החצר חייב בנזקי הבור^ע מפני שהיה לו לסותמו^פ.

ח"מ סימן תי סעיף ד

ה. ד. אחד החופר או הלוקח או שניתן לו במתנה נקרא בעל הבור, ומ"מ אם נחפר מאליו או שחפרה אותו בהמה^ז ברשותו הואיל והוא חייב

ל. מעובדא דההיא איתתא שם מ"ח ע"א דחייבה רבא.

מ. מעשה זה בא להוסיף דאף שנסתלק בעל החצר שלא בידיעת בעל הפירות, אפ"ה אם בעל הפירות עושה דבר צניעות הו"ל כאילו הודיעו שיצא ובעל הפירות חייב בשמירת הבהמה דבעל החצר, אפי' לענין שלא תאכל מדי ותוזק. סמ"ע ס"ק ה'.

נ. היינו בזרעותיה המגולות בעת לישת העיסה. סמ"ע ס"ק ו'.

ס. מימרא דרבא שם.

ע. היינו בהפקיר אח"כ רשותו שסביב הבור ולא הפקיר הבור עצמו, דאל"כ הו"ל בור בחצר המזיק ויכול לומר לניזק אתה ברשותי מה עשיתה וכמו בס"י ת"י סעיף ו', או שהבור הוא ברשותו סמוך לר"ה וכמ"ש המחבר שם. סמ"ע ס"ק ב'.

פ. כמבואר ס"י ת"י סעיף ד'.

צ. מימרא דרבא הכניס שורו לחצר בעה"ב בדף מ"ח ע"ב, ואע"ג דכתיב "כי יכרה איש בור" ולא שור בור כמש"כ בסעיף ה', הנ"מ בחפר בר"ה דהקרקע אינו שלו וכיון שהוא לא חפר לא נתחייב למלאותו, אבל בחפרה בהמתו ברשותו ובחצירו דלא גרע מנחפר שם

למלאותו או לכסותו ולא עשה הרי זה חייב בנזיקין.

הגה: ה"ה אם אדם אחר חפר ברשותו בור ונודע לבעל החצר, חייב בעל החצר לכסותו, ואם לא כיסהו הוי כאילו חפרו בעצמו וחייב בנזיקין **ק** אבל החופר חייב לבעל החצר בנזקי חצירו **ר**.

עין משפט ד. חו"מ סימן תי סעיף ה

ה. ה. שורו שחפר בור בר"ה **ש** או ברשות אחר פטור בעל השור שנאמר "כי יכרה איש בור" ולא שור בור.

עין משפט ה. חו"מ סימן תי סעיף ד

עיין לעיל עין משפט ג

חו"מ סימן שצח סעיף ג

עיין לעיל עין משפט ג

עין משפט ו. חו"מ סימן שצח סעיף ב

ב. **ב.** הזיק שור הנכנס לבעל החצר או לשורו **ת** דינו כאילו הזיקו ברשות

מאליו מוזהר עכ"פ שלא יזק אדם בקרקע שלו שיש בו בור, והיינו דוקא אם הפקיר חצירו שסביב הבור ולא הפקיר באותו פעם גם מקום הבור, דאם לא הפקיר כלל יכול לומר מה לאחרים בביתו ובחצירו ופטור, דומיא דהיזק רגל בחצר הניזק בסי' ש"ב ושצ"א, ואם הפקיר החצר והבור בפעם אחת ג"כ לא מתחייב על נזקי הבור, כיון דבשעת החפירה היה הכל שלו, משא"כ כשחפר כבתחלה בחצירו ואח"כ הפקיר רק מקום שמסביב הבור ונתן רשות לכל להתקרב לבור הו"ל כפותח בור בר"ה דבסעיף ו'. ואם הפקיר רשותו לבד אף שאח"כ הפקיר גם בורו חייב על נזקיו דלאו כל כמיניה להפקיר נזקיו לבדם, שכבר חל עליו חיוב לסלק התקלה. ועיין בסי' שצ"ח. סמ"ע ס"ק ה'. ובעל החצר חייב לכסותו לאלתר דהוי כחופר בור והניחו מגולה.

ק. מתוס' שם ד"ה אע"ג, והגאון ציין שהרמב"ן חולק ועיין בסי' תי"ג.

ר. מימרא דרבא הנ"ל וכדלעיל בסי' שצ"ח.

ש. שם בגמ' "כי יכרה איש בור" ולא שור בור ודוקא בר"ה אבל לא ברשותו של האדם עצמו וכמו שנתבאר.

ת. לגבי קרן לא שנו בין ר"ה לרשות הניזק, כמבואר בסי' שפ"ט, והוא ממשנה מ"ז ע"ב.

הרבים ומשלם תם חצי נזק א' ומועד נזק שלם.

עין משפט ז.

ח"מ סימן תיא פעיף ז

ז. הכניס שורו לחצר חבירו שלא ברשות וטינף כליו של בעל החצר פטור בעל השור ב' דהגללים יש להם דין בור, ופטור, בכלים ג'.

עין משפט ז.ט.י.

ח"מ סימן שעה פעיף ד.ו.

ה. ד. כל אלו הדברים שנעשו ברשות הניזק ד', אבל אם נעשו ברשות המזיק פטור ה', עד שיתכוון להזיק כמו שיתבאר.

ו. כל מקום שמזיק חייב לשלם בין בר"ה בין ברשות הניזק, ואפי' ברשות המזיק אם הכניס בו הניזק ממונו שלא ברשות ו' והזיקו ז' לא שנא בגופו לא שנא בממונו חייב לשלם לו, דהגם שיש לו רשות להוציאו מרשותו אין לו רשות להזיקו.

ודוקא במזיקו במזיד אבל אם הזיקו בשוגג פטור בעל הבית. ואם בעל

א. ולא נימא כיון דשן ורגל משלם נזק שלם, קרן יהיה ק"ו משן ורגל, אלא אמרינן דיו הואיל ובר"ה אינו משלם הקרן אלא חצי נזק גם ברשות הניזק ישלם כן. וכמו שנתבאר בס"י ת"ה סעיף א' דגם שור באדם תם משלם חצי נזק.

ב. ובס"י ש"צ סעיף ח' בהטילה גללים לתוך העיסה חייב חצי נזק דהווי צרורות וצ"ל דה"ה אם הבהמה טינפה הכלים בגללים דרך הילוכה חייבת חצי נזק כמו לגבי עיסה, וכאן איירי שהוזקו הכלים בגללים אחר נפילתן. סמ"ע ס"ק ח'.

ג. אבל אם הוזק בהם בעל החצר חייב בעל הבהמה דהו"ל בורו ואע"ג דכתיב "כי יכרה איש בור", ולא שור בור, מ"מ כיון ששלו היה בשעת נפילת הגללים עליו היה לסלקו והו"ל כאילו בעל השור כרייה, ואע"ג דבס"י ש"יג נתבאר במחבר דאם בהמת ראובן הטילה גללים בחצר שמעון דזכה שמעון בהם, שאני כאן דלא ניחא לו לבעל החצר שיזכה לו חצירו דבר שהוזק הוא על ידו, אבל אם נראה שכבר ידע בעל החצר מהגללים וניחא לו בהם שזכה לו חצירו ואח"כ הוזק בהם פטור בעל הבהמה. סמ"ע ס"ק ט'.

ד. וה"ה בר"ה כמ"ש בסעיף ו' אלא דבנתקל יש חילוק כמ"ש בסעיף א'. גאון אות י"ב.

ה. דהמזיק יכול לומר לא ידעתי במה שהכניס שם להזהר שלא להזיק, ודוקא שהזיקו בשוגג וכמ"ש הטור והמחבר בסמוך בסעיף ו' וזהו שסיים וכמו שיתבאר. סמ"ע ס"ק ג'.

ו. מימרא דרבא בב"ק מ"ח ע"א וכדמפרש רב פפא שם.

ז. ר"ל שהמזיק הזיק לניזק במעשה אפי' לא נתכוון. סמ"ע ס"ק ו'. ועיין בגאון אות י"ז.

הבית הוא שהוזק ^ה בנכנס בגבולו אפי' בשוגג חייב הנכנס לשם, כיון שנכנס שלא ברשות.

וי"א דוקא בשלא ידע בעל הבית שנכנס לשם ^ט אבל אם ראהו שנכנס אם הוזק ^ז בו פטור.

ח"מ סימן שצח סעיף א

א. הכניס שורו לחצר חבירו שלא ברשות ונגחו שורו של בעל החצר פטור ^ב. ואם הזיקו בעל החצר עצמו פטור ^ל שיכול לומר לא ידעתי עד ששגיתי בו, מ"מ אם הזיקו לדעת חייב ^מ לשלם נזק שלם, שאע"פ שיש לו רשות להוציאו מרשותו אין לו רשות להזיקו.

ח"מ סימן תכא סעיף ז

ז. ח. נכנס לחצר חבירו שלא ברשות ולא ידע ממנו בעה"ב שנכנס והזיקו שלא בכוונה פטור בעה"ב ^ז, ואם הוזק בו בעה"ב הוא חייב, כיון שנכנס שלא ברשות, ודוקא בשלא ידע בו בעה"ב ולא ראהו שנכנס אבל ראהו פטור הנכנס ^ס, דבעה"ב הוא שהזיק עצמו.

ח. היינו שהמזיק עומד במקומו והניזק הלך בצדו וניזק ממנו. כ"כ רש"י. סמ"ע ס"ק ו'.
ט. טור בשם הרמ"ה.

י. פ"י אפי' לא ראהו בשעה שהוזק ממנו אלא ראהו מתחילה נכנס הוה ליה לאסוקי אדעתיה שיש שם אדם שראוי שיוזק ממנו ולשמור נפשו, ומשלא שמר עצמו הוא הפסיד את עצמו. ודוקא שהוזק ממנו בעה"ב אבל אם הזיקו הנכנס דהיינו שהלך אליו והזיקו אפי' בשוגג חייב הנכנס, וכדין שניהם ברשות שיתבאר אח"כ בסעיף ז'. סמ"ע ס"ק ד'.

כ. ממשנה בב"ק מ"ז ע"א ומימרא דרבא מ"ח ע"א שם.

ל. כמו שנתבאר בסי' שע"ח סעיף ו'.

מ. מימרא דרב פפא שם.

נ. מימרא דרבא בב"ק מ"ח ע"א, דלא מסיק אדעתיה שיכנס אדם לרשותו שלא ברשות ולא מדעתו, ואם זה הנכנס ניזק מאליו בעה"ב פטור אפי' ידע ממנו בעה"ב. סמ"ע ס"ק י"ב.

ס. טור מהרמ"ה.

דף מח:

עין משפט א.

חור"מ סימן שעשה פעיף ז

ז. היו שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות והזיקו ^ע זה בזה בין בגופם בין בממונם אם לא ידעו זה בזה פטורים, אבל אם ראו זה את זה אע"פ שלא כיונו ^פ חייבים, לפיכך שנים שהיו רצים ברשות הרבים ^צ או שהיו מהלכים והזיקו זה בזה פטורים ואם הזיקו זה את זה חייבים.

חור"מ סימן תכא פעיף ח

ח. ט. היו שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות והזיקו שניהם זה בזה שניהם פטורים ^ק.

הגה: אם הזיקו זה את זה בכוונה שניהם חייבים.

עין משפט ב.

חור"מ סימן שצח פעיף ד

ה. ד. שור שנכנס לחצר שלא ברשות ונפל לבור בעה"ב, וקילקל את מימיו אם קילקלם בשעת הנפילה חייב בנזקי המים ואם הסריחם אחר הנפילה פטור ^ר שהרי נעשה כשאר תקלה שחשוב כבור והמים חשובים

^ע. אבל לא שהזיקו דבזה חייבים. והיא מב"ק מ"ח ע"ב.

^פ. דאדם מועד לעולם. סמ"ע ס"ק ט', ופי' רש"י שם דבנזיקין לא שנו בין נתכוון לאין מתכוון, והא דתנן בפ"ג בב"ק ל"ב ע"א שנים שהיו מהלכים בר"ה והזיקו זה את זה פטורים צ"ל "הזיקו", וכ"כ הרשב"א אבל "הזיקו" חייבים. באר הגולה אות פ'. ועיין בסי' תכ"א סעיף ח' בהג"ה.

^צ. דהליכת שניהם בר"ה מיקרי ברשות, וריצתם שמה מיקרי שלא ברשות דהו"ל למיסק אדעתיה שמא יפגע בו חבירו ולא יהיה בידו לעמוד מלהזיקו. ומש"כ הוזקו זה בזה פטורים היינו בלא ראו זה את זה. סמ"ע ס"ק י'.

^ק. נתבאר בסי' שע"ח סעיף ז', דכל ששניהם שווין היה לאחד לשמור כמו חבירו, וכיון שהזיקו שלא בכוונה זא"ז שניהם מחלו. סמ"ע ס"ק י"ג.

^ר. מרבא שם מ"ח ע"ב. ועיין בסמ"ע ס"ק ה' מה שחילק מסי' ת"ג סעיף ג', דצריך המזיק למסור הנבלה ליד הניזק, ולאחר שנודע לניזק חייב להשתדל למכור הנבלה כדי שלא יפחתו דמיה, והמזיק משלם לניזק טירחתו משא"כ כאן כיון שבעל המים אין לו חלק בשור

ככלים, ובבור פטור בנזקי כלים.

עין משפט ה.

ח"מ פמן תה פעיף ג

ג. נגח אשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות ש' אע"פ שהוא מועד לנגוח, אבל אם נגח שפחה מעוברת ויצאו ילדיה חייב כאילו נגח בהמה מעוברת^ה ושמין אותה כמה היתה שוה וכמה נפחת מדמיה ומשלם תם חצי נזק ומועד נזק שלם.

עין משפט ו.ז.

ח"מ סימן תכג פעיף א

א. הנוגף את האשה^א ויצאו ילדיה אע"פ שלא נתכוון חייב לשלם דמי ודלות לבעלה, ונזק^ב וצער לאשה^ג. כיצד משערין דמי ולדות, שמין את האשה כמה היתה שוה עד שלא ילדה^ד וכמה היא שוה משילדה וההפרש נותנים לבעל, או ליורשיו^ה אם מת הבעל.

הגה: וצער ונזק משערין כמה תפחת האשה ותהיה כחושה יותר כשהיא מפלת ע"י הכאה ממה שילדה כדרכה, וכן בשבת וריפוי^ו אם צריכה לכך.

שנפל למימיו אין חובה על הניזק להוציא משם ולמכור אותו כדי שלא יפחתו דמיו ויפסיד בעל המים, שהרי לבעל המים אין לו חלק בנבלה.

ש. ממשנה בב"ק מ"ח ע"ב, דכתיב "כי ינצו אנשים" ולא שוורים.

ת. מימרא דרב פפא שם מ"ט ע"א ויליף לה מקרא.

א. ממשנה בב"ק מ"ח.

ב. פי' נזק מה שנפחת גופה מחמת המכה.

ג. ובאהע"ז בסי' פ"ג כתב דהנזק ופגם הוא של הבעל וכתב הסמ"ע בס"ק ב' דלא קשה דשם איירי על הנזק של קטיעת יד או אבר שנתבטלה ממלאכתה עי"ז משום כך יש לו חלק בזה משא"כ כאן איירי מכחישת גופה שאין לו חיסרון ממלאכתו כי אם שבת בעודה בחוליה וזה משלם לבעל.

ד. כת"ק דרשב"ג שם במשנה וכמה יפה משילדה פי' בלא מכה אלא ילדה מאליה, דאילו פחת המכה זהו נזק ששייך לאשה. סמ"ע ס"ק ג'.

ה. שם במשנה ובברייתא.

ו. והריפוי נותן לרופא והשבת נותן לבעל משום דמעשה ידיה הוא שלו, והבשות אם זה בסתר לבעל חלק אחד ולה שני חלקים, ואם בגלוי לה חלק אחד ולבעל שני חלקים, ובגלוי היינו במקום שרואין. סמ"ע ס"ק ד'.

א. ב. נגפה אחר מיתת הבעל נותן אף דמי ולדות לאשה ז.

הגה: וי"א דהוא של יורשי הבעל ח.

ז. ולא ליורשיו משום דאין אדם מוריש ליורשיו דבר שלא בא לעולם דבחייו עדיין לא נגפה והן שלה כיון דכתיב בתורה ויצאו "ילדיה" ולא הילדים ללמדנו ששמה נקרא על ילדיה היכא דאין לאב זכייה בהם. סמ"ע ס"ק ה'.

ח. טור מהרא"ש והראב"ד וטעמם כיון דזיכתה תורה להיות דמי ולדות כשהן במעי אמן לבעל, וכשמת שם יורשיו נקראים עליו ועומדים הם במקומו. סמ"ע ס"ק ו'.